

ГРОШОВІ НАДХОДЖЕННЯ ВІД ФІНАНСОВИХ ІННОВАЦІЙ ЯК ОДИН ІЗ КЛЮЧОВИХ ФАКТОРІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

Горох О.В., канд. екон. наук, доц.

Котельнікова О.О., здоб. ВО

Державний біотехнологічний університет

Новітні тенденції функціонування фінансового сектору економіки визначаються темпами та ефективністю впровадження фінансових інновацій (нових фінансових інструментів), що впливають на поведінку всіх без винятку учасників фінансових операцій.

Інноваційні фінансові інструменти є частиною фінансової інновації та частиною системи фінансового інструментарію. Що стосується системи фінансового інструментарію, то очевидно, що серед існуючого переліку фінансових інструментів далеко не всі з них можна вважати інноваційними. В цілому інноваційним інструментом можна вважати новий практичний засіб, який розробляється, впроваджується та реалізується для задоволення нової або покращення вже існуючої потреби. Таким чином, інструмент стає інноваційним тоді, коли він починає задовольняти нову потребу (або краще задовольняти стару потребу) порівняно з аналогічними засобами, а перестає бути інноваційним тоді, коли створюється інший засіб, що починає задовольняти потребу краще [1].

Фінансова інновація – це нові фінансові інструменти та фінансові технології [3].

До нових (відносно) фінансових інструментів належать брокерські рахунки управління готівкою, облігації, забезпечення пулом іпотек, процентні свопи, конвертовані облігації з правом дострокового погашення, звільнені від податку облігації з плаваючою ставкою і ще багато інших.

Як вважають експерти, інновації, що з'явилися останнім часом, створюють на фінансових ринках атмосферу невизначеності, невпевненості, нервозності, що підвищує нестабільність і можливість різких коливань, особливо на ринках держав, що розвиваються, і країн з перехідною економікою.

Дуже важко зрозуміти різницю між інноваціями, що являють собою справді якісний стрибок у мисленні, і тими, що визначають новий поворот у використанні відомих технологій.

Процес розроблення нових фінансових інструментів і операційних схем (нових фінансових технологій) має назву фінансовий інжиніринг.

З погляду практики фінансовий інжиніринг охоплює багато різних сфер. Основними з них є: фінанси акціонерних компаній; торгівля; управління довгостроковими і короткостроковими вкладеннями грошових коштів; управління ризиками.

Розглядаючи економічну сутність фінансових інновацій як ринкового товару, слід урахувати обов'язковість продажу або реалізації інноваційного фінансового продукту на ринку фінансових інновацій.

В умовах ринку як системи економічних відношень купівлі-продажу товарів, у рамках якого формуються попит, пропозиція і ціна, основними компонентами інноваційної діяльності виступають новації, інвестиції та нововведення. Новації формують ринок новацій, інвестиції – ринок капіталу (інвестицій), нововведення – ринок інновацій [2].

Специфіка інноваційної діяльності у фінансовій сфері, монополія на інтелектуальну власність зумовили фактично закритість ринку новацій, а відсутність необхідності значних ресурсів на їх розроблення – практично відсутність ринку інвестицій.

Отже, під ринком фінансових інновацій розуміємо ринок, де взаємодіють економічні суб'єкти, які прагнуть забезпечити ефективне управління фінансовими ресурсами та ризиками, пред'являють попит і здійснюють пропозицію інноваційних фінансових продуктів та інструментів.

Ринок фінансових інновацій є синергією фінансового й інноваційного ринків. Фінансовий ринок визначає його структуру, цільову спрямованість і функціональність, інноваційний – форму економічних відносин та об'єкти ринку, якими виступають фінансові інновації як результат інтелектуальної діяльності. Інноваційність фінансового ринку дозволяє виділити ринок фінансових інновацій як самостійний сектор загального фінансового ринку. Ця самостійність обумовлена особливим місцем ринку фінансових інновацій у загальній системі фінансового ринку.

За масштабом ринки фінансових інновацій можуть бути міжнародними і національними.

Здатність функціонування інноваційних продуктів на ринку закріплюється національним законодавством та регламентується через введення нових або внесення змін до чинних нормативно-законодавчих актів.

Важливою рисою ринку фінансових інновацій є темпи його розвитку. Темпи зростання обсягу реалізації фінансових інновацій завжди випереджають темпи зростання реалізації фінансового активу відповідної ланки фінансового ринку. Це викликається дією двох факторів: стимулюючою роллю фінансової інновації в бізнес-процесах і дією конкуренції на фінансовому ринку. Проте сьогодні темпи зростання, зокрема на національних ринках, настільки малі, що це не дозволяє говорити про інновації як домінуючий фактор розвитку фінансово-кредитної сфери.

Інформаційні джерела:

1. Горох О.В., Остапенко Р.М. Забезпечення сталого розвитку та продовольчої безпеки на засадах інноваційності. Фінансова архітектура та сценарії конкурентних моделей розвитку: тези доповідей Міжнар. наук.-практ. конф., 17 листопада 2023 р. / Держ. біотехнологічний ун-т. Харків, 2023. С. 122-124. <https://biotechuniv.edu.ua/nauka/konferentsiyi/>
2. Горох О.В. Фінансовий механізм забезпечення повосенного відновлення та сталого розвитку економіки. Механізми забезпечення сталого розвитку економіки: проблеми, перспективи, міжнародний досвід: матеріали IV Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 19 травня 2023 р. Держ. біотехнологічний ун-т. Харків, 2023. С. 72.
3. Дацій О.І. Розвиток інноваційної діяльності в агропромисловому виробництві України. К.: ННЦ ІАЕ, 2004. 428 с.